

๓๑

ป ช า บ ดี เ ถ ร

ผู้ รั ต ตั ญ ญ (๒)

ความชั่วทางกาย วาจา และใจของบุคคลใดไม่มี

เราเรียกบุคคลนั้น

ผู้สำรวมแล้วโดยฐานะ ๓ ว่า เป็นพราหมณ์

ปชาบดีเถรี ผู้รัตตัญญู (๒)

๒๗๓

สรรพสัตว์ทั้งหลายต่างก็มีเวลาที่เสียไป ๒๔ ชั่วโมงเท่ากัน แต่สิ่งที่ได้กลับคืนมาไม่เท่ากัน บางคนได้บุญเพิ่ม บางคนได้บาปอกุศลเพิ่มขึ้นในแต่ละวัน ฉะนั้นการที่เรามีความคิดว่า จะต้องมีชีวิตอยู่อีกยาวนานนั้นเป็นสิ่งที่เราคิดเอาเอง เพราะในความเป็นจริงแล้ว อนาคตเป็นสิ่งไม่แน่นอน เราจะเดินทางออกจากร่างกายนี้เมื่อไรก็ไม่รู้

ชีวิตในโลกนี้สั้นนิดเดียว แต่ชีวิตหลังความตายนั้นยาวนานนัก เราเหลือเวลาอยู่น้อยเต็มที ที่ว่าน้อยนั้นคือน้อยสำหรับการสร้างบุญบารมีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป เพราะฉะนั้นเราต้องใช้เวลาที่เหลือนอยู่น้อยนี้ ล้างสมมติความดีความบริสุทธิ์ทั้งทางกาย วาจา และใจให้เต็มที่

มีวาระพระบาลีที่พระผู้พระภาคเจ้าตรัสไว้ใน พราหมณ์-วรรค ว่า

“ยสฺส กาเยน วาจาย มนสา นตฺถิ ทุกฺกตํ
สํวตฺ ตีติ จาเนหิ ตมทํ พุรุมิ พฺราหมณฺ

ความชั่วทางกาย วาจา และใจของบุคคลใดไม่มี เราเรียกบุคคลนั้น ผู้สำรวจแล้วโดยฐานะ ๓ ว่า เป็นพราหมณ์”

การจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นจากใจเป็นเป้าหมายสูงสุดของการเกิดมาเป็นมนุษย์ เมื่อเราสามารถกำจัดกิเลส

ปชาบดีเถรี ผู้รัตตัญญู (๒)

๒๓๘

ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งความชั่วทั้งหลายให้หมดสิ้นไปได้ เราก็คould
ชื่อว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อย่างแท้จริง บริสุทธิ์ทั้งทางกาย วาจา และใจ
เป็นบุคคลผู้ไม่มีทุกข์ ไม่มีโทษ ไม่มีภัย ทั้งกับตนเองและบุคคลอื่น
เป็นยอดกัลยาณมิตรให้กับตน และชาวโลกได้ พระพุทธรองค์
ตรัสเรียกบุคคลเช่นนี้ว่าเป็นพราหมณ์ เพราะเป็นผู้ลอยบาปออก
จากใจได้แล้ว ส่วนนอกจากนี้ พระพุทธรองค์ท่านไม่เรียกว่า
พราหมณ์ เพราะยังไม่สามารถละเว้นจากอกุศลธรรมทั้งหลายได้
ยังเป็นปุถุชนผู้มีกิเลสหนาอยู่

แต่ถ้าหากบุคคลใดมุ่งมั่นตั้งใจ และกำลังฝึกฝนอบรม
ตนเองเพื่อให้บริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา และใจ ก็พอจะมีเชื้อสาย
ของบัณฑิตนักปราชญ์ เหมือนอย่างพระนางมหาปชาบดีโคตมี
และสตรีอีก ๕๐๐ จากศากยะตระกูล ที่ตั้งใจจะเปลี่ยนวิถีชีวิต
จากที่เคยอยู่อย่างสะดวกสบาย ประสงค์จะออกบวช เพื่อทำ
กิเลสอาสวะให้หมดสิ้นจากใจ เรามาฟังข้อวัตรปฏิบัติของ
พระนางว่า การจะเป็นผู้ลอยบาปออกจากใจได้นั้นทำอย่างไร
กันบ้าง

ครั้งก่อนได้เล่าถึงบุพกรรมของพระนางมหาปชาบดีโคตมี
ในครั้งนี้จะได้เล่าต่อถึงภพชาติปัจจุบัน ที่ท่านได้มาบังเกิดใน
เทวทहनคร เป็นพระกนิษฐภคินีของพระนางสิริมหามายา
ซึ่งเป็นพระพุทธรมารดาของพระบรมศาสดา ซึ่งเมื่อครั้งที่

ปชาบดีเถรี ผู้รัตัญญู (๒)

๒๓๕

พราหมณ์ผู้ชำนาญมนต์ได้ตรวจดูพระลักษณะของพระนางสิริมหามายาและทำนายว่า “ทารกที่อยู่ในพระครรภ์ของพระนางจักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ” เมื่อทรงเติบโตเป็นเจ้าหญิงแล้วทรงมกคลอภีเชกกับพระเจ้าสุทโธทนะในกรุงกบิลพัสดุ์

ต่อมา เมื่อพระนางสิริมหามายาทรงให้กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะ ผู้เป็นบรมโพธิสัตว์ได้เพียง ๗ วันเท่านั้น พระนางก็ทิวงคต พระเจ้าสุทโธทนะจึงสถาปนาพระนางปชาบดีโคตมีไว้ในตำแหน่งพระอัครมเหสี ครั้นเจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวชและได้บรรลุสัมโพธิญาณ ทรงโปรดสรรพสัตว์ไปทั่วชมพูทวีป และได้เสด็จกลับกรุงกบิลพัสดุ์เพื่อโปรดพระประยูรญาติ พระบรมศาสดาได้ทรงแสดงธรรมให้พระบิดาฟัง พระเจ้าสุทโธทนะทรงสดับพระธรรมเทศนาแล้วได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ได้ปริณิพพานภายใต้มหาเศวตฉัตร

*ฝ่ายพระนางมหาปชาบดีโคตมีเกิดศรัทธาอยากเสด็จออกผนวช จึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งกำลังประทับอยู่ที่นิโครธาราม พระนางถวายบังคมแล้วกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอใ้มาตุคามพึงได้การออกบวชเป็นบรรพชิต

ปชาบดีเถรี ผู้รัตัญญ (๒)

๒๘๐

ในธรรมวินัยที่พระตถาคตทรงประกาศแล้วเกิด” พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ดูก่อนพระนางโคตมิ อย่าเลย พระนางอย่าชอบใจกับการออกบวชเป็นบรรพชิต ในธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศแล้วเลย” ถึงแม้พระนางจะทูลขอถึง ๓ ครั้งด้วยกัน แต่พระบรมศาสดาก็ไม่ทรงอนุญาตเหมือนเดิม

ต่อมา เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จจาริกไปทางกรุงเวสาลี พระนางปชาบดีโคตมิตรงตัดลินพระทัยปลงพระเกศา ทรงครองผ้ากาสาวพัสตร์ พร้อมกับเจ้าหญิงสาภิยะอีก ๕๐๐ นาง ได้ออกเดินทางไกลเพื่อขอบวชอีกครั้งหนึ่ง พระนางประทับอยู่ที่ซุ้มประตูด้านนอก ทรงมีพระบาทระบม มีพระกายเปื้อนด้วยฝุ่นละออง

ท่านพระอานนท์เห็นความตั้งใจจริงของพระน้านางเช่นนั้น จึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอประทานวโรกาส ขอให้มาตุคามพึงออกบวชเป็นบรรพชิตในธรรมวินัยที่พระองค์ทรงประกาศแล้วเกิด” พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ดูก่อนอานนท์ อย่าเลย เธออย่าชอบใจ ให้มาตุคามออกบวชเป็นบรรพชิตในธรรมวินัยที่เราประกาศแล้วเลย” แม้ท่านพระอานนท์จะทูลขอถึง ๓ ครั้ง ก็ไม่ทรงอนุญาตเหมือนเดิม

ปชาบดีเถรี ผู้รัตตัญญู (๒)

๒๘๑

แต่ท่านพระอานนท์เป็นคนมีไหวพริบ จึงหาหนทางที่จะให้พระน้านางออกบวชให้ได้ ท่านทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ มาตุคามออกบวชเป็นบรรพชิต ในธรรมวินัยที่พระตถาคตทรงประกาศแล้ว สามารถจะทำให้แจ้งซึ่งโสดาปัตติผล สกิทาคามีผล อนาคามีผล หรืออรหัตตผลได้หรือไม่ พระเจ้าข้า”

เมื่อได้รับการยืนยันว่า “ได้” พระเถระจึงทูลต่อไปว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าเช่นนั้น พระนางปชาบดีโคตมีทรงมีอุปการะมาก เป็นพระมาตุจฉาของพระองค์ ทรงทะนุถนอมเลี้ยงดูให้พระองค์ทรงต็มน้านม ในเมื่อพระชนนีทิวงคตแล้ว ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอประทานวโรกาส ขอให้มาตุคามพึงได้ออกบวชเป็นบรรพชิตในธรรมวินัยที่พระตถาคตทรงประกาศแล้วเถิด”

“ดูก่อนอานนท์ ถ้าพระนางมหาปชาบดีโคตมี ทรงรับครุธรรม ๘ ประการ คือ ๑.ภิกษุณีแม้อุปสมบทแล้ว ๑๐๐ ปี พึงกราบไหว้ ลูกรับ ทำอัญชลีกรรม สามิจิกรรมแก่ภิกษุแม้อุปสมบทในวันนั้น ๒.ภิกษุณีไม่พึงเข้าจำพรรษาในอาวาสที่ไม่มีภิกษุ ๓.ภิกษุณีต้องแสวงหาภิกษุผู้ถามถึงการทำอุโบสถ และการเข้าไปรับโอวาทจากภิกษุสงฆ์ทุกกึ่งเดือน ๔.ภิกษุณีอยู่

ปชาบดีเถรี ผู้รัตตัญญู (๒)

๒๘๒

จำพรรษาแล้ว ต้องพิจารณาในสงฆ์ทั้งสองฝ่าย ๕.ภิกษุณีต้อง
ครุธรรมแล้ว พึงประพฤติมานัตปักษ์หนึ่ง ในสงฆ์ทั้งสองฝ่าย
๖.ภิกษุณีต้องอุปสมบทในสงฆ์ทั้งสองฝ่าย ๗.ห้ามมิให้ภิกษุณีดำ
วากล่าวแก่ภิกษุสงฆ์ ๘.ห้ามมิให้ภิกษุณีสอนภิกษุ แต่ให้ภิกษุ
กล่าวสอนอย่างเดียว ครุธรรมเหล่านี้ ภิกษุณีต้องลักการะ เคารพ
นับถือ บูชา ไม่พึงก้าวล่วงเลยจนตลอดชีวิต”

ท่านพระอานนทร์รับครุธรรม ๘ ประการนี้แล้ว ก็เข้าไป
หาพระนางมหาปชาบดีโคตมี สอบถามพระนางจะยอมรับครุธรรม
๘ ประการนี้ได้ไหม พระนางนางได้ฟังดังนั้น ก็เกิดปีติยิ่งนัก
เหมือนว่ากำลังจะได้สมบัติจักรพรรดิ ได้น้อมรับครุธรรม ๘
ประการด้วยความยินดี จากนั้นก็เข้าไปถวายบังคมพระบรม-
ศาสดา ตั้งใจนั่งฟังพระธรรมเทศนาด้วยจิตที่เบิกบานผ่องใส
พระบรมศาสดาทรงแสดงธรรมโปรดพระนางนาง และภิกษุณี
ผู้บวชใหม่ทั้ง ๕๐๐ รูป พระนางนางก็น้อมใจไปตามเสียงแห่ง
พระธรรมเทศนา ในที่สุดก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันตเถรี
ส่วนภิกษุณี ๕๐๐ รูป ก็บรรลุพระอรหันต์เช่นกัน ต่อมาภายหลัง
พระบรมศาสดาทรงสถาปนาพระมหาปชาบดีภิกษุณีไว้ใน
ตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นสาวิกาผู้เลิศกว่าภิกษุณีผู้เป็นรัตตัญญู
รู้ราตรีนาน

ปชาบดีเถรี ผู้รัตตัญญู (๒)

๒๘๓

จะเห็นได้ว่า การที่กุลธิดาจะออกบวชเป็นภิกษุณีได้ ต้องอาศัยพลังศรัทธา และพลังใจที่เต็มเปี่ยมล้นปรี่ ต้องปฏิบัติตามครุธรรม ๘ ประการที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ เนื่องจากทรงเป็นห่วงอนาคตของพระพุทธศาสนา และเห็นความไม่ปลอดภัยทางด้านร่างกายของภิกษุณี จึงทรงตั้งกฎกติกามาไว้อย่างเคร่งครัด ทำให้ปัจจุบันภิกษุณีในพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้ขาดหายไป แม้ว่าปัจจุบันจะมีผู้ปรารถนาอยากจะบวชเป็นภิกษุณีเหมือนสมัยพุทธกาล ถ้าจะทำให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยก็เป็นเรื่องที่ทำได้ยากมาก

สำหรับกุลบุตรทั้งหลาย ผู้ได้โอกาสอันประเสริฐนี้และพึงใช้โอกาสนี้ให้เต็มที่ หลวงพ่อไม่อยากให้พลาดโอกาสในการบรรพชาอุปสมบท เพื่อมาฝึกฝนอบรมตนเองในช่วงเข้าพรรษา จะได้เพิ่มเติมเนกขัมมบารมีให้กับตนเอง จะบวชที่วัดไหนก็ตามสะดวก แต่ถ้าจะให้ดีก็ต้องหาวัดที่มีพระอาจารย์ คอยแนะนำพร่ำสอนให้ จะได้มีโอกาสศึกษาพระธรรมวินัย และปฏิบัติธรรมได้อย่างมีความสุข ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของชีวิต

โดยเฉพาะการจะไปถึงจุดหมายปลายทางของชีวิตในสังสารวัฏ คือได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ไม่ใช่เรื่องง่ายๆ เลย ต้องอาศัยกำลังใจที่เข้มแข็ง และเด็ดเดี่ยวในการประพฤติธรรม

ปชาบดีเถรี ผู้รัตัญญ (๒)

๒๘๔

แม้ในระหว่างทาง เรายังไม่สมหวังดังใจก็ตาม เพราะมีอุปสรรค
ขวากหนามมาขวางกั้น เราต้องอดทนอย่าท้อถอย โดยเฉพาะ
เป้าหมายที่เราจะมุ่งไปสู่ที่สุดแห่งธรรมนั้น ยิ่งต้องมีความมุ่งมั่น
ตั้งใจจริง และมีความปรารถนาอย่างแรงกล้า ต้องสร้างบารมี
ชนิดเอาชีวิตเป็นเดิมพัน ฉะนั้นตราบใดที่เรายังไปไม่ถึงที่หมาย
อย่าได้คลายความเพียร ให้พวกเราทุกคนอย่าประมาท หมั่น
ปฏิบัติธรรมทำใจของเราให้ใสบริสุทธิ์หยุดนิ่ง ให้เข้าถึง
พระธรรมกายให้ได้กันทุกๆ คน

